

Mevrouw, u loopt
steeds vast!

©2021, Manon Enschede-Dost

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, het zij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot Stichting Pro (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

NUR 190

ISBN 9789403627243

Eerste druk 2021

Coverontwerp: Emma Enschede en Kieran Fisher

Beeldmateriaal: Richard Leuwerink, Kim van Oort, Manon Enschede

Druk: Maak je eigen onderwijsboek, www.maakjeeigenonderwijsboek.nl

Mevrouw, u loopt steeds vast!

Over onderwijs in coronatijd

Manon Enschede-Dost

Inhoud

Voorwoord	6
Introductie	8
Dankwoord	10
Hoofdstuk 1	12
Schakelen	13
Home office	15
Balans zoeken	17
Hebben we contact?	21
Eén man, drie petten	26
We zijn er voor elkaar	31
Ondertussen in de VS	34
Alleen samen krijgen we corona onder controle	40
Op het Anna	49
Wat een studentenleven	56
Hoofdstuk 2	60
Anekdotes	61
Uitspraken	69
Hoofdstuk 3	70
Ik ga met de juf spelen!	71
Bizarre droom	73
Kijkje in de keuken	75
Ouders	78
Twee periodes met thuisonderwijs met een andere beleving	80
Alice in Wonderland	85
#Doorgaan...#HoeDan?	86

Mevrouw, ik moet heel even weg, mijn hond heeft over me heen gekotst!	92
De sneeuwpopchallenge	95
Ook wij hebben online les!	97
Lesgeven en leren op afstand	101
Een normale dag	108
Fijne reacties	113
Thuisonderwijs in coronatijd: wat nemen we hiervan mee?	115
Online onderwijs en formatief handelen Kan dit samengaan?	123
Wees lief voor elkaar	128
Anders denken	130
Wij waren een thuischoolmaatje	133
Het nieuwe normaal?	139
Tot slot...	
Zou het dan toch echt?	146

Voorwoord

‘Mevrouw, u bibbert heel erg!’

Eh, sorry, wat is er aan de hand? De winter van 2021 is op bepaalde dagen dan wel bar en boos, maar ik zit toch heerlijk warm aan de keukentafel en ik steek mijn voeten regelmatig tussen de spijlen van de ouderwetse verwarming.

Aha, ik weet het al. De klacht komt uit mijn laptop. Deze staat op tafel, ik zit in huis en ik geef les. Op mijn scherm zie ik mijn leerling die met halfopen mond stilstaat, als op een foto die op het verkeerde moment gemaakt is. Dan loopt het beeld verder en hoor ik nog net ‘...herhalen, ik kon het niet...’ en weg is ze. Een vage hand laat een wazige veeg achter op het scherm. Ja, nu snap ik het. Zij, of ik (dat weet ik niet) hebben een niet zo goede wifi-verbinding waardoor ik bibber, blijkbaar. Ik herhaal mijn laatste uitleg in de hoop dat ik stop met bibberen. Maar dan hoor ik ‘Mevrouw – met lange uithaal! – u loopt de hele tijd vast...!’

Herkenbaar? Voor mensen die iets met onderwijs van doen hebben, denk ik wel. Ooit eerder gehoord? Lijkt mij niet, althans niet van een leerling die dit tegen haar docent zegt. En zeker niet vóór maart 2020 toen de hele toestand begon.

Welkom, lieve lezer van dit boek. Ik ga je meenemen naar een periode in ons leven die in ons geheugen gegrift staat. Een periode die diepe sporen of minder diepe spoortjes heeft achtergelaten in ieders bestaan. Het begint in maart 2020 toen de eerste lockdown werd aangekondigd en we nog dachten dat het allemaal niet zo lang zou duren. Dit boek eindigt in mei 2021, bijna anderhalf schooljaar later en we nog niet van die corona verlost zijn. Een onvoorstelbare lange periode waarin we met ons allen heel veel hebben meegemaakt, ieder op onze eigen manier.

Graag wil ik je eerst iets over mijzelf vertellen en over het hoe en waarom van dit boek. In het eerste deel koppel ik mijn ervaringen aan die van de mensen die ik mocht interviewen. Daarna volgt een aantal anekdotes en uitspraken van leerlingen, heerlijk typerend voor deze tijd. In het laatste deel de bijdragen in artikelvorm, door de mensen zelf geschreven, dus volledig authentiek.

Voor mij is dit boek een geweldige herinnering aan een bijzondere tijd. Ik ben deze tijd tot nu toe ongeschonden doorgekomen, wel met de nodige ups en downs, maar daardoor wijzer en ook vermoeder. Ik betreur dat dit helaas niet voor iedereen geldt en sta hier regelmatig bij stil. Wat je ook hebt meegemaakt en hoe je je ook voelt, ik hoop dat je dit boek met plezier leest en dat jij je herinneringen aan de coronaperiode een juiste plek kunt geven.

Manon Enschede-Dost
mei 2021

Introductie

Op een zaterdagmiddag zat ik in de auto op weg naar huis. Ik had net mijn zoon bij het station afgezet. Hij ging weer naar zijn huis in Zwolle, waar hij studeert.

Ik mijmer over mijn lessen. Ik ben namelijk docente Duits en digitale geletterdheid op een middelbare school en blijkbaar, en dat wist ik niet voordat ik het was, ben je dat 24 uur per dag. Gedachten zijn immers moeilijk te stoppen, hè! Gelukkig ben ik vaak genoeg afgeleid door alle andere mooie dingen in mijn leven die mij bezighouden, zodat ik heel vaak aan iets anders denk. Maar dit keer even niet. Ik dacht aan mijn online lessen en wat ik daaraan kon verbeteren. Want telkens gebeurde er wel iets waarop ik niet was voorbereid. Leerlingen die elkaar uit de les verwijderen, geluid dat ook gedeeld moet worden, contact zoeken en aandacht vasthouden, alles gaat anders. Oké, online lesgeven is nieuw. Je moet nieuwe dingen leren en soms ook uit je comfortzone kruipen. Maar een docent wil graag het gevoel hebben dat hij of zij zaken onder controle heeft, toch, en dan blijf je malen totdat je weet hoe het moet en ook nog kunt uitvoeren. Totdat er weer iets onverwachts gebeurt. Ga je weer!

Ik dacht ook aan de vaak grappige situaties die zomaar ontstonden. Aan de verhalen van collega's die iets gek hadden meegemaakt, iets dat tijdens het 'normale' onderwijs nooit zou zijn gebeurd.

En pling, daar was het! Het idee was geboren. Wat nou als ik die verhalen ga verzamelen? Wat nou als ik mensen ga vragen om hun ervaringen met mij te delen? Zodat ik ze kan

delen met de rest van de wereld, of in ieder geval met degenen die het leuk vinden om hierover te lezen.

Een dag later schreef ik mijn eerste gedachten op papier en stond mijn eerste oproep op sociale media.

Dankwoord

Dit boek heeft tot stand kunnen komen door de medewerking van heel veel mensen uit mijn directe en indirecte omgeving.

Velen van hen heb ik persoonlijk benaderd en via sociale media heb ik oproepen gedaan om eigen ervaringen over onderwijs in coronatijd met mij te delen. De verhalen kwamen los. Verhalen van dagelijkse gebeurtenissen, over persoonlijk verdriet en geluk, anekdotes, uitspraken en dingen die nog nooit eerder meegemaakt zijn, van verrassende wendingen en over dromen en verwachtingen. Ik wil al deze mensen heel hartelijk danken voor hun openhartige bijdrage die geleid heeft tot deze zeer persoonlijke weergave van het onderwijs in coronatijd.

Ik verzamelde, interviewde, schreef, veranderde en vulde aan. Las en herlas. Tot ik bijna dubbel zag. Gelukkig was daar Dennis Bakker, mijn zeer gewaardeerde collega Nederlands. Hij heeft mij tips gegeven, de tekst verbeterd en samen hebben we de laatste puntjes op de 'i' gezet. Danke schön, Dennis!

Ook wil ik allen bedanken die gereageerd hebben op mijn enthousiasme gedurende het schrijfproces en de daaropvolgende periode van uitgeven. Dat jullie regelmatig hebben laten weten net zo benieuwd te zijn naar het eindresultaat als ik, betekent heel veel voor mij. Dank jullie wel!

Een dikke kus voor Bram, Emma en Jesper. Jullie bijdrage aan dit boek is iets bijzonders. Ik heb diepe waardering voor de manier waarop jullie je door deze tijd heenslaan. Ik hoop dat

dit boek voor jullie een aandenken wordt aan een tijd waar jullie sterker dan ooit uitgekomen zijn.

En dan natuurlijk Erik. Hij luistert, adviseert, houdt mij op koers en dat kan hij als geen ander. Zonder jou 'hätte ich es nie geschafft!'

Hoofdstuk 1

In het eerste deel van dit boek lees je over de fijne gesprekken die ik gevoerd heb. Deze heb ik uitgewerkt en gekoppeld aan mijn eigen ervaringen. Ik heb een aantal thema's genomen dat voor mij typerend is voor het onderwijs in coronatijd en dat je meevoert door de maanden en alle ontwikkelingen heen.

Het is stil en leeg in het lokaal

Schakelen

Best wel onrustig schuif ik die woensdagmorgen medio maart 2020 op mijn keukenstoel heen en weer en zucht een keer diep, niet voor de eerste keer. Ik kijk naar het beeldscherm van mijn laptop en vraag mij af, ook niet voor de eerste keer, hoe ik het zal aanpakken.

Nog maar een paar dagen geleden gingen we gewoon naar school. 's Ochtends vroeg stapte ik in de auto en 40 minuten later liep ik het gebouw binnen waar het zich die dag allemaal zou gaan afspelen. Vrijdagochtend werd mijn les onderbroken door leerlingen die via hun nieuwskanalen hadden gehoord dat de scholen misschien wel dicht zouden gaan. Opwinding, onrust en iedereen vroeg zich af wat er stond te gebeuren. Zondag viel de beslissing: de Nederlandse regering kondigde een 'intelligente lockdown' af tegen de bestrijding van het coronavirus, alle scholen moesten dicht. Het zou tot en met 6 april gaan duren. Maandagochtend kwamen we op school bij elkaar, in kleine groepen, op 1,5 meter afstand. Onwennig was dat, raar. Het was fijn dat wij de mogelijkheid kregen om met elkaar te spreken, onze zorgen konden uiten en op sommige vragen antwoord konden krijgen.

Ik weet het nog goed: later die maandagochtend stond ik in de deuropening van het lokaal waar ik meestal lesgeef. Ik had de boeken en ander materiaal dat ik dacht nodig te hebben in mijn tas gedaan. Het was stil in het lokaal, al een beetje bedompt, want de ramen hadden het hele weekend dichtgezet, en leeg. Hoe lang zal het gaan duren voordat ik hier terug ben, voordat ik weer terug *mag* komen? Want dat vond ik het gekke, je *mag* hier niet meer zijn. Wat een gedenkwaardig moment eigenlijk, dacht ik heel bewust bij

mijzelf. Wat staat ons allemaal nog te wachten? Ik zwaaide naar een collega en ook toen dacht ik: 'Wanneer zien wij elkaar weer?'

Zo meteen zullen mijn mentorleerlingen op mijn scherm verschijnen. Wat een geluk dat wij een paar weken geleden al kennis hebben gemaakt met het communicatie- en samenwerkingsplatform dat we zouden gaan gebruiken en dat het komende schooljaar beetje bij beetje zou worden uitgerold. Dat wordt dus nu in sneltreinvaart. Komt vast goed. Nu eerst zien of alles werkt zoals het behoort te werken, zodat ik de leerlingen kan opvangen, geruststellen, vertellen wat ze kunnen verwachten en wat wij van hen verwachten.

Een half uurtje later leun ik achterover tegen de rug van de keukenstoel. Gelukkig heb ik veel vragen kunnen beantwoorden en heb ik de leerlingen kunnen geruststellen. En al pratende mijzelf ook een beetje. Maar op de vraag in mijn hoofd hoe dit allemaal moet gaan aflopen, kan nog niemand antwoord geven.

Home office

Van het ene op het andere moment was het er in groten getale: de home office, oftewel de plek waar we nu verder moesten gaan met datgene wat we een paar dagen geleden nog op school deden.

We moesten schakelen, letterlijk en niet alleen in ons hoofd. We moesten op zoek naar een ruimte in ons huis die kon dienen als klaslokaal. De keukentafel, de bijzettafel en zelfs een enkel nachtkastje werden omgetoverd tot bureau, waarachter we gingen zitten, totdat we houten ruggen kregen van dito stoelen.

Ach, het is maar voor even. Dat even duurde steeds langer en onze werkplekken werden steeds mooier. Dat gold ook voor mij. Mijn stoel werd zachter en ik verruilde de keuken voor een ruimte die ik kantoor ging noemen.

Inez Neppelenbroek, docent Frans op een middelbare school, creëerde ook haar eigen plek.

“Tijdens de eerste lockdown gaf ik mijn lessen aan de keukentafel. Dit begonnen mijn huisgenoten (man, twee zoons van veertien en twaalf en dochter van elf) na een paar maanden toch wel irritant te vinden. Dus werk ik vanaf de tweede lockdown vanuit de voordeur. Dat wil zeggen: ik ben verbannen naar de hal. ‘Prima home office’, dacht ik zo.

In september had ik een online ouderavond met ouders van mijn nieuwe mentorklas. Best vreemd om een PowerPoint te presenteren en verder niemand te zien. Totdat de bel ging. Mijn man was zo aardig om de deur open te doen en schoof